

ZPŮSOB KOMUNIKACE STATISTIKY V MÉDIÍCH: KOŘENY NARCISISMU

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT, PSY117

Marek Jetmar
439829, Psychologie

Vyučující: Mgr. Stanislav Ježek, Ph.D.

Datum odevzdání: 01. 05. 2015

Fakulta sociálních studií MU, 2014/2015

Shrnutí poznatků článku

Pro účely této seminární práce jsem vybral článek ze serveru lidovky.cz, zmiňující longitudinální výzkum na holandských dětech mladšího školního věku (zkoumaných po dobu dvou let ve čtyřech vlnách po půl roce), publikovaný v žurnálu Proceedings of the National Academy of Sciences, jež se zabývá příčinami vzniku narcisismu u dětí. Z článku se dozvídáme, že nadhodnocování dítěte ze strany rodičů zapříčiňuje vznik narcisismu, dítě tak mimo jiné projevuje méně empatií a na kritiku reaguje přecitlivěle (lidovky.cz, 2015, March 12). Článek tímto způsobem dál popisuje negativní vlivy přeceňování na potomky.

Údaje ve studii a porovnání s obsahem článku

Nastíněné závěry článku ne zcela korespondují se statistikami a obecnými informacemi, které jsou prezentovány ve studii. Zprvu bych rád upozornil na skutečnost, že primárním účelem samotné studie není nalezení konkrétních příčin vzniku narcismu u dětí, tím méně jejich následné přisouzení jedinému faktoru, ale porovnání teorie sociálního učení (narcisismus vzniká přeceňováním dítěte) a teorie psychoanalytické (narcisismus vzniká zanedbáváním dítěte) k účelu prvotního impulsu ve výzkumu této problematiky (Brummelman et al., 2015). Zpráva podávaná prostřednictvím lidovek opominutím tohoto faktu ztrácí na kredibilitě, a i když je samozřejmě podaná zajímavěji a „dravěji“, může spíše ublížit. Článek tedy zmiňuje jen jakousi okrajovou záležitost původního výzkumu a nadto ji bohužel ještě prezentuje jako zásadní.

Původní statistiky uváděné ve studii jsou zde prezentovány pouze dvě – velikost vzorku (565 dětí nizozemského původu) a věk sledovaných dětí (7-11 let), z čehož druhá informace je poněkud zavádějící, jelikož se díky dvouletému posunu longitudinálního výzkumu jedná o děti 7-12 leté (první vlna $m=9.56$ se směrodatnou odchylkou 0.93). Tato informace samozřejmě není nijak klíčová, nicméně stojí přinejmenším za povšimnutí. Zároveň z těchto dat vyplývá, že děti ve věku sedmi let zde byla menšina, což se sice může zdát jako marginální záležitost, vezmeme-li však v potaz citlivost věkového rozdílu u takto starých dětí, na vznik osobnostních znaků to může mít vliv, tím spíše na jejich subjektivní hodnocení ze strany samotného dítěte.

Co by dále výsledky rozhodně ovlivnit mohlo, je omezený počet rodičů, zvláště otců (v první vlně 290), který se následně ještě zredukoval časovým úbytkem (u otců v průměru 18% za vlnu), zvláště vezmeme-li v potaz korelaci článkem tolikrát zmiňovaného nadhodnocování dítěte otcem a dětského narcismu. V první vlně je tato $r=0.16$, což rozhodně není silný vztah, možná dokonce zcela zanedbatelný. O něco lépe je na tom korelace dětského sebevědomí a otcovské vřelosti ($r=0,28$), také se ale jedná o velmi malý vztah. V každém případě tak není možné na datech podobného typu stavět jakékoliv definitivní teorie, o což se ale článek snaží. Nedostatečný podklad pro tak silná tvrzení („dítě považované za nadprůměrné... později prokázalo narcistický charakter“ (lidovky.cz, 2015, March 12))

tak nejen kvůli zmiňovaným nedostatkům může být příčinou zcela zbytečného zhoršení rodičovské péče či „přitvrzení“ ze strany rodičů na dítě.

Výzkum sice poukazuje na skutečnost, že rodičovské nadhodnocování předpovídá dětský narcismus, zároveň ale uznává, že je ve hře mnohem více faktorů, které je třeba prozkoumat, a že je souvislost mezi nadhodnocováním a dětským narcismem, co se velikosti týče, spíše skromná (Brummelman et al., 2015). Téměř naprostá kauzalita předpovídaná v článku se tak podle mého názoru jednoduše nehodí.

Dílčí souvislosti a interpretace

Zůstává otázkou, nakolik se částečná dezinterpretace původní studie může podepsat na přístupu rodičů ke svým potomkům. Nicméně nechci článek pouze kritizovat a uvědomuji si, že je syntéza požadavků, které jsou na novináře kladeny (délka článku, čtivost, údernost, atraktivita a zároveň snaha o zachování původních informací) obtížná. V několika ohledech se článek snažil zachovat alespoň útržky podstaty původního výzkumu, odlišuje například narcismus **se** sebevědomím (či sebeúctou), které jsou ve studii také diferenciovány, a zároveň je korektně přiřazuje k vysledovanému chování rodičů (rodičovská vřelost dle studie např. souvisí se sebevědomím dětí).

Článku by však neuškodilo zobecnění příčin vzniku narcismu u dětí, či alespoň poznámka o případných dalších, třeba i stejně významných faktorech, jež se podílí na jeho vzniku. Přehnané kladení důrazu na jednu izolovanou skutečnost, zvláště v případě osobnostního rysu, nemusí vyznít věrohodně.

Literatura

Brummelman, E., Thomaes, S., Nelemans, A.S., Castro, O.B., Overbeek, G., Bushman, J.B. (2015). Origins of narcissism in children. *PNAS* 2015 112 (12) 3659-3662. doi:10.1073/pnas.1420870112

lidovky.cz. (2015, March 12). Narcistické sklony? Nezdůrazňujte dětem, že jsou výjimečné.

lidovky.cz. Retrieved from http://relax.lidovky.cz/zduraznovanim-vyjimecnosti-ditete-pry-rodice-podporuji-narcismus-1pu-/veda.aspx?c=A150309_154327_ln_veda_ape

Jsem na vážkách. Napsal jste pěkný text, z něhož plyne, že už se dokážete popasovat s výzkumným článkem. Jen vám ujelo ohnisko od statistiky z úvaze o korektnosti prezentovaných závěrů studie. Ale s ohledem na dobrou úroveň textu práci přijímám.

SJ